

Lokal udviklingsstrategi for LAG Randers

LAG Randers har udarbejdet følgende vision for sit virke:

Se og skabe udviklingsmuligheder og forandringer til gavn for erhverv, bosætning og livskvalitet på landet

Udviklingsstrategien tager afsæt i en beskrivelse og en analyse af landdistrikterne omkring Randers, som den fremgår af forhåndsansøgningen. Også Randers Kommunes politik for landdistriktsudvikling samt Vækstforums erhvervsudviklingsstrategi danner rammerne for udviklingsstrategien. Udviklingsstrategien er udbygget lidt i forhold til forhåndsansøgningen, der er nu fokus på følgende 6 indsatsområder:

1. Landsbyen Randers

LAG Randers benytter begrebet ”Landsbyen Randers” i sin udviklingsstrategi for at understrege betydningen af, at Randers Kommune har status som landkommune, og at der er et stort potentiale i at se landdistrikterne og Randers by under et.

2. Skabelse af interessefællesskaber

Det er en forudsætning, at der lokalt findes et interessefællesskab, der kan være med til at sætte gang i en udvikling eller fastholde de aktiviteter, der allerede er på landet. LAG Randers vil derfor understøtte netværk, samarbejder og foreningsdannelse samt udveksling af ideer og erfaringer mellem gamle og nye foreninger.

3. Kultur, fritid og turisme

Det kan være svært at se det særlige i et lokalområde, hvis man kun ser det med lokale øjne. Dette indsatsområde fokuserer på at skabe en kobling mellem lokal kultur, fritid og turisme og dermed øge et områdes attraktivitet for både borgere og turister.

4. Forskønnelse af landdistrikter og landsbyer

Manglende vedligeholdelse, forfald og byggeskik uden sammenhæng med identitet og historie virker selvforstærkende. Hvis landdistrikterne skal genvinde status som attraktive bosætningsområder er det nødvendigt, at gøre en indsats for æstetikken i de fysiske miljøer.

5. Natur og miljø

Randers Kommune er rig på unikke natur- og kulturlandskaber. Nogle af disse naturområder vil i stigende grad blive underlagt forskellige krav om beskyttelse. Dette indsatsområde fokuserer på initiativer, som mindsker miljøpåvirkningen lokalt, eller som kan give øget adgang til naturværdi i det åbne land.

6. Iværksætteri og erhvervsudvikling

Der er en direkte sammenhæng mellem antal jobs og levevilkår og bosætning i landdistrikterne. Derfor kan en indsats på dette område øge bosætningen og vende udviklingen i de områder, der er præget af stagnation og tilbagegang.

1. Landsbyen Randers

LAG Randers ønsker med "Landsbyen Randers" at lægge vægt på, at Randers kommune ikke kun er en købstad med nogle landdistrikter udenom. LAG Randers ønsker at medvirke til at skabe yderligere sammenhængskraft mellem land og by, og vil derfor give muligheder for de initiativer som kobler land og by sammen til den største landsby i Danmark.

Med basis i LAG Randers strategi forventes det at der kommer initiativer der vil fremme kommunikation, samhandel og forståelsen til en god kobling mellem land og byområder. Det er ønsket at hele kommunen kommer til at opleve "drivet" med fælles projekter, der samtidig øger sammenhængskraften. (Der gives ikke støtte til stier og veje)

Hvad er omfattet:

- Der kan søges støtte til projekter, der øger sammenhængskraften i "Landsbyen Randers"

Hvad er ikke omfattet:

- Der gives ikke støtte til etablering af stier og veje.

Ønsket udvikling:

- Nye bosætningsformer, der kan gøre det attraktivt at bo på landet og tæt på byen.
- At finde og synliggøre "oaserne" i landsbyerne.
- At anvende ressourcer i form af ledig jord, ledige bygninger m.m.
- At nyttiggøre lokale styrker fx i form af specielle håndværk.
- Initiativer, der videreudvikler og fortsætter gode livsvilkår for nydanskere.
- Initiativer, som øger forståelse for sammenhængen mellem natur, økologi, landbrug, sundhed, klima og egen adfærd.
- Etablering af et farmers marked i LandsbyenRanders.

Kriterier for prioriteringer:

- "Landsbyen Randers" på Danmarkskortet
- Skabe lokal identitet/bevidsthed
- Aktiviteter for børn og unge
- Fremme af integration og bosætning

Kvantitativ målsætning for projektperioden frem til 2013:

- Tilskud til 2 nye bosætningsformer i projektperioden
- Tilskud til 2 projekter der har fokus på sikre gode livsvilkår for nydanskere
- Tilskud til 2 projekter der giver øget forståelse for sammenhæng mellem omverdenen og egen adfærd
- Etablering af et Farmers Marked i Randers Kommune
- Tilskud til 2 projekter med fokus på lokale styrker som f.eks håndværk
- Tilskud til 2 projekter som fokuserer på at skabe lokal identitet og bevidsthed om lokalområdet
- Tilskud til 2 projekter som styrker børn og unges muligheder i lokalområdet

2. Skabelse af interessefællesskaber

At man bor på landet, og derfor rent fysisk er en definerbar gruppe, er ikke ensbetydende med at man har et konkret interessefællesskab.

På www.eniro.dk er der i alt 448 foreninger registreret, som er hjemmehørende i Randers Kommune. Heraf er kun 12 registreret under kategorien "Borger- og beboerforeninger", og en enkelt af dem hører til i selve Randers By. Borger- og beboerforeninger vil typisk være den form for geografisk baserede organisationer, som offentlige myndigheder vil vælge at kontakte, hvis der skal laves borgerhøringer omkring nye udviklingstiltag, herunder fysisk planlægning. Den type af foreninger repræsenterer således en vigtig form for infrastruktur, når der skal arbejdes med landdistriktsudvikling.

Vi er overbevist om, at de der bor på landet har behov og interesse for et eller flere interessefællesskaber, der kan være med til at sætte gang i en udvikling eller fastholde de aktiviteter, der allerede er. LAG Randers vurderer, at de frivillige foreninger, netværk og foreninger såsom vandværk, varmeværk osv. er med til at skabe fællesskab, ideer, projekter og aktiviteter, der har stor betydning for lokalsamfundene.

LAG Randers vil derfor understøtte netværk, samarbejder og foreningsdannelse samt udveksling af ideer og erfaringer mellem gamle og nye foreninger.

Hvad er omfattet:

- Interessefællesskaber i den enkelte by som borgerne kan samles om er med til at skabe udvikling og aktiviteter, der fremmer livsvilkårene generelt. Fællesskaber skaber sammenhold og kan virke som en barriere mod udefra kommende trusler og udfordringer.
- Interessefællesskaber mellem byer kan danne baggrund for gennemførelse af kulturelle arrangementer, sportsaktiviteter og kan holde liv i dagligvarebutikken.
- Interessefællesskaber og samarbejder mellem kommuner og LAG'er. Lokal udvikling bestemmes ikke nødvendigvis af fysiske grænser.
- Udnyttelse af lokale ressourcer til skabelse af resultater og lokal udvikling. Alle mennesker har en eller flere kompetencer. LAG Randers vil støtte uddannelse og udvikling af lokale kræfter og udveksling af ideer mellem foreninger, erhverv og enkeltpersoner.
- Samarbejde mellem gamle foreninger og nye foreninger og interessegrupper om nye aktiviteter.
- Viden fra andre områder kan give inspiration og mod på at starte nye aktiviteter LAG Randers vil understøtte denne udveksling af ideer gennem hjemmesider, møder og konferencer.

Hvad er ikke omfattet:

- Generelle driftstilskud til eksisterende foreninger eller aktiviteter
- Tilskud til drift eller almindeligt vedligehold.
- Enkeltstående arrangementer

Ønsket udvikling

- At føre eksisterende foreninger, sammenslutninger sammen om nye aktiviteter.
- At skabe identitet, historie, byforskønnelse og byudvikling.
- Udnytte den brændende platform (konstaterbar udvikling, der opfattes som en trussel) til udvikling.
- Det giver styrke at arbejde med fællesskaber.
- At få gennemført fælles tværgående aktiviteter i et lokalsamfund.
- Forsamlingshuset, idrætsforeningen, kirken, skolen osv. som samlingspunkt for aktivitet og samvær.

Kriterier til prioriteringer:

- Styrkelse af nye samarbejder eller foreningsdannelser omkring aktiviteter med videregående perspektiv
- Lokalt engagement
- Øget kulturel eller social forståelse i lokalsamfundet
- Nyskabende sammenhænge
- Spændende lokalsamfund
- Formidling og offentliggørelse.

Kvantitativ målsætning frem til 2013:

- Tilskud til 8 projekter der har fokus på dannelse/styrkelse af interessefællesskaber
- Tilskud til 8 projekter der formidler kulturbaggrunden for lokalsamfundet

4. Forskønnelse af landområder og landsbymiljøer

Der er i danske landdistrikter en generel tendens til, at en del af de tiloversblevne landbrugsbygninger står og forfalder. Sammen med de blandede udstillingsvinduer, det lukkede andelsmejeri og et lukket missionshus i mindre byer og landsbyer er det med til at skæmme det fysiske miljø og bidrager til at give en atmosfære af håbløshed og forfald.

Der kunne eksempelvis følges op med et eller flere af følgende tiltag:

- Understøtte bevarende og udviklende lokalplanlægning
- Formidling af god byggeskik via eksperter og lokalt borgernetværk
- Sanerings-, nedrivnings og forskønnelsesprojekter.

Begrundelsen for dette indsatsområde er, at forfald og anvendelse af forskellig byggeskik uden sammenhæng med identitet og historie er selvforstærkende. Hvis landdistrikterne skal genvinde status som bosætningsområder, er det nødvendigt, at æstetikken i de fysiske miljøer tilgodeses mere end det er tilfældet i dag. Indsatsområdet skal ses i sammenhæng med et eksempelprojekt - Forskønnelse i landsbyer og på landet - som indgår i Vækstforums handlingsplan.

Hvad er omfattet:

- Beskrivelse og bevarelse af historiske værdier i den nuværende bygningsmasse, viden om bygningskultur
- Oprydning, Det gode eksempel, Kulturarv
- Tilbageføring til den oprindelige byggestil
- Øjenåbner med baggrund i en beskrivelse af god byggeskik, bymiljø, skabelse af det frie rum ved beskæring og fældning af træer og buske, Byvandring med ledelse af for eksempel en arkitekt eller landskabsarkitekt med lokalt kendskab
- Skabe udsigt, indsiget og grønne oaser
- Belysning, fortove, stier med videre

Hvad er ikke omfattet:

- Privat boligbyggeri eller oprydning og nedrivning uden at dette indgår i et større perspektiv
- Gadebelysning og fortove i forbindelse med offentlig/kommunal vej

Ønsket udvikling:

- Kønne og attraktive landsbyer
- Samlingssteder
- Bevarelse af kulturværdier
- Glæde og stolthed ved at bo på landet
- Øget bosætning
- Øget turisme
- Øget erhvervsudvikling.

Kriterier til prioritering:

- Videnformidling og offentliggørelse
- Den samlede betydning for området
- Stor opbakning og offentlighed om projektet
- Tryghed, forskønnelse og fremkommelighed (bedre adgangsforhold til fællesfaciliteter)

Kvantitativ målsætning frem til 2013:

- At der gives tilskud til at understøtte udvikling af 10 lokalplaner
- At 5 projekter har fokus på landsbyforskønnelse
- At man udvikler gode modeller for offentlig inddragelse og videndeling
- At lokal forankring styrkes
- At 5 lokalområder får hævet deres herlighedsværdier ved at skabe sammenhænge og nye muligheder
- At mulighederne er med til at øge bosætning, turisme og erhvervsudvikling

5. Miljø og Natur

Randers Kommune er en blanding af natur- og kulturlandskaber. Flere godser og herregårde vidner om, at området har en lang historie som rig kultur- og landbrugsegn.

Der er udpeget EF-Fuglebeskyttelses- og Habitatområder, også kaldet Natura 2000 områder. Områdernes beskyttelsesstatus betyder, at det meste af landbrugsjorden i oplandet til områderne i Randers kommune skal miljøreguleres inden for de kommende år.

Hvad er omfattet:

- Initiativer, som mindsker miljøpåvirkningen, og giver øget adgang til det åbne land.

Ønsket udvikling:

- Grøn energi – støtte i opstartfase – ”CO₂ neutral landsby”
- Projekter der giver adgang til områder eller steder der tidligere har været svært tilgængelige eller gemt
- Projekter der har et miljøsigte, fremmer miljøet eller reducerer nuværende belastning af naturen
- Naturstier, stisystemer, græsningslaug, naturgenopretning, naturpleje osv.

Kriterier for prioritering:

- Livskvalitet
- Mindre lugtgener, rent drikkevand, øget adgang til det åbne land, natur og kulturværdier
- Miljøforbedrende tiltag, herunder nedbringelse af CO₂ udslip, nedsat udledning af kvælstof og fosfor og reduceret brug af pesticider m.v.
- Etablering eller fastholdelse af job i landområderne.

Kvantitativ målsætning frem til 2013:

- Tilskud til 2 projekter der er direkte miljøforbedrende
- Tilskud til 10 projekter der øger livskvaliteten for de lokale
- Tilskud til 5 projekter der giver øget adgang til det åbne land, natur og kulturværdier
- At forbedringerne medvirker til at fastholde job i landområderne
- Medvirke til øget bosætning, turisme og erhvervsudvikling

6. Iværksætteri og erhvervsudvikling

Som det fremgår af det beskrivende afsnit om erhvervsudvikling i landdistrikterne (se forhåndsansøgning i bilag) i Randers, er der over en 10-årig periode (1994-2003) sket en stigning i antallet af arbejdspladser på 14,5% svarende til 1.869 nye jobs. Dette tal omfatter også landdistrikter i de dele af Langå, Sønderhald og Mariager kommune, som ikke indgår i Randers Kommune. Udviklingen dækker over et markant fald på 28% indenfor de primære erhverv (landbrug, fiskeri og andre råvarer) og en stigning indenfor fremstilling, bygge & anlægsvirksomhed, handel & service samt offentlige tjenesteydelser. I samme periode var udviklingen af arbejdspladser i hele Randers Kommune på 1,7% (711 nye jobs) – der har altså været en tilbagegang i antallet af ”by-jobs” på 1.158 jobs. Landdistrikterne tegner sig således for en væsentlig del af det samlede antal arbejdspladser og for væksten! Der er dog store geografiske områder, der er præget af stagnation og tilbagegang.

Det er LAG bestyrelsens holdning, at iværksætteri og erhvervsudvikling i landdistrikterne er et meget vigtigt indsatsområde, fordi

- Det kan vende udviklingen i de områder, der er præget af stagnation og tilbagegang
- Der er en direkte sammenhæng mellem antal jobs, levevilkår og bosætning i disse områder
- Landdistrikterne rummer en række uudnyttede potentialer og særlige kompetencer, som ikke er omfattet af andre erhvervsudviklingsinitiativer

Hvad er omfattet:

- Erhvervsudvikling med direkte effekt for jobskabelse i landdistrikterne. De nye jobs skal være på virksomheder naturligt hjemmørende i landsbyer eller i det åbne land. Erhverv knyttet til landdistrikterne er f.eks. landbrug, skovbrug, fiskeri, gartneri samt erhverv afledt af disse.
- Nye modeller for iværksætteri og udvikling af etablerede virksomheder. Indsatsområdet omfatter projekter, der baseres på et langsigtet samarbejde mellem etablerede virksomheder og iværksættervirksomheder. Det er en forudsætning at iværksættervirksomhederne har en naturlig tilknytning til landdistrikternes traditionelle erhverv, naturlige ressourcer eller kompetencer. Ønsket (og ansøgningen) skal komme fra iværksætterne/erhvervet selv.
- Støtte til etablerede mindre virksomheder med vækstpotentiale. Dette indsatsområde omfatter projekter indenfor kategorien forretningsudvikling og vækst, hvor formålet er at hjælpe etablerede mindre virksomheder videre ind i en vækst og ekspansionsfase
- Anvendelse af landbrugsbygninger til nytænkende erhvervsmæssige formål.
- Man kan maksimalt opnå et tilskud på 100.000 kr. til ombygning, og ombygning må maksimalt udgøre 50% af den ansøgte projektsum.

Hvad er ikke omfattet:

- Erhvervsudvikling varetages i dag af rådgivere i den private sektor og af et offentligt system med lokale erhvervsudviklingskontorer, et regionalt væksthus og Vækstforum. LAG projekterne kan ikke omfatte erhvervsudviklingsaktiviteter, som naturlig kan varetages af andre institutioner.
- Man ikke søge om markedsføring af et produkt, omkring markedsføring skal det være turisme fremmende.

- Randers kommune kan ikke medfinansiere projekter til private formål, se mere under retningslinjerne fra Randers Kommune på LAG Randers hjemmeside.

Ønsket udvikling:

- Understøtte etablering af en udviklingspark med fokus på fødevareerhverv. Det kunne fx være en kombination af etablerede virksomheder og iværksættere.
- Virksomhedsudvikling. Det kunne fx være støtte til bestyrelsesarbejde og adgang til netværk med kompetencer indenfor landdistrikter og erhvervsudvikling i brancher hjemmehørende på landet. Ønsket og dermed ansøgningen skal komme fra iværksætterne/erhvervet selv.
- Etablering af fælles kontorfaciliteter, der muliggør globalt arbejde i en lokal virkelighed for enten bosiddende i en landsby eller for mindre virksomheder. Begge målgrupper mangler et kontorfællesskab, kommunikationsmidler, netværksdannelse, faciliteter eller en officiel kontoradresse
- En butik er én af livsnerverne i landsbysamfundet både til daglige fornødenheder, posthus, mødested eller apotek. Der er behov for nytænkning omkring nye koncepter for butiksdrift, distribution og forsyning. Hvordan kan nye teknologier, nye kombinationer af erhverv og nye anvendelser kombineres i landsby butikken anno 2013?
- Antallet af jobs i den primære sektor er faldende. Der er behov for projekter og initiativer, som kan fremme innovation indenfor de ”traditionelle” erhverv på landet (landmænd, håndværkere, turisme, kunst- og kulturvirksomhed, fødevarer).

Kriterier for prioritering:

- Vækstdriver indtjening? Hvordan skaber projektet vækst i omsætning og
- Jobskabelse Hvilke nye jobs skabes i landdistriktet?
- Rollemodel Hvordan tjener projektet som inspiration og forbillede for andre?
- Kompetenceudvikling Hvorledes sikrer kompetenceudvikling at projektet lever op til " vi kan selv "?
- Natur-benyttelse På hvilken måde tilgodeser projektet bæredygtig anvendelse af de naturlige ressourcer i landdistrikterne?

Kvantitativ målsætning frem til 2013:

- At give tilskud til 2 projekter med fokus på nytænkning omkring ”landsbybutikken”
- Tilskud til 5 projekter hvor der dannes ”arbejdsfællesskaber”, dvs kontorfællesskaber, fællesfaciliteter, netværk eller lignende mellem små virksomheder i landdistrikterne
- Vi forventer at der skabes 10-16 nye jobs i projektperioden
- At projekterne medvirker til at jobskabelse og vækst blandt virksomhederne i landdistrikterne er på mindst samme niveau som for hele Randers Kommune
- At projekterne formidles så de kan tjene til forbillede og inspiration for andre
- At 2 projekter har fokus på bæredygtig anvendelse af naturlige ressourcer
- At indtjeningsmulighederne øges for minimum 5 virksomheder